

Patientfall - Asymtomatisk bakteriuri

Zeina, 86 år, bor tillsammans med sin dotter och hennes familj. Zeina har behandling mot högt blodtryck och förmaksflimmer. Hon mår relativt bra men minnet har blivit något sämre senaste åren. Dottern med familj hjälper henne med medicinering, frukost och middag medan hemtjänst kommer på dagen och hjälper henne med lunch.

Nu ringer dottern till vårdcentralen och berättar att mamma har varit tillsammans med sonens familj i deras sommarstuga en vecka och där upplevde man att hon verkade lite tröttare och mer förvirrad. Sommarstugan har ingen vattentoalett utan endast ett utedass. Svärdottern har hört att äldre kan bli förvirrade vid urinvägsinfektion så man har köpt en urinsticka på apoteket som visar positiv nitrit. De önskar nu att hon får behandling mot urinvägsinfektion.

Frågor

1. Vilka är symtomen vid akut cystit?
2. Vad ska man svara dottern?
3. Behöver vi veta något mer redan i telefon?

Zeina bokas in för en bedömning på vårdcentralen.

4. Ska det tas några prover?
5. Vad är fördelarna respektive nackdelarna med antibiotikabehandling här?
6. Vad finns det för differentialdiagnoser?
7. Hur går man vidare?

Handledarmanual – patientfall ABU

1. Vilka är symtomen vid akut cystit?

Akut påkommen sveda, täta trängningar och frekventa miktationer.

Trötthet, avtackling och förvirring är ospecifika symtom som kan ha många olika orsaker, och de orsakas sällan av akut cystit.

2. Vad ska man svara dottern?

Att Zeinas symtom är ospecifika och kan bero på många olika orsaker. Bakterier i urinen utan symtom, asymtomatisk bakteriuri (ABU), är mycket vanligt hos äldre människor. På sjukhemsboende har upp mot 50% av kvinnorna och 30% av männen ABU. Enbart en positiv nitritsticka säger alltså nästan ingenting om orsaken till patientens symtom. Zeina behöver komma till vårdcentralen för bedömning och undersökning.

3. Behöver vi veta något mer redan i telefon?

Har Zeina visat tecken på att det svider när hon kissar, som till exempel att hon grinar illa när hon kissar och kanske tar sig för magen eller mot underlivet? Har hon tidigare inte varit inkontinent och nu blivit det? Går hon på toaletten oftare än vanligt?

Har det varit varmt där hon har varit? Har hon fått i sig ordentligt med vätska och mat? Har hon några andra symtom som till exempel feber eller hosta? Kan hon vara förstoppad? Hur har det varit med medicineringen, har någon hjälpt henne med den?

Zeina bokas in för en bedömning på vårdcentralen.

4. Ska det tas några prover?

En urinodling skulle inte tillföra något eftersom vi vet att hon sannolikt har bakterier i urinen då stickan var positiv. Vi behöver istället först fundera över vad som kan ha orsakat hennes ökade förvirring och trötthet. Provtagningen får riktas utifrån vad man får fram i anamnes och status.

5. Vad är fördelarna respektive nackdelarna med antibiotikabehandling här?

Asymtomatisk bakteriuri ska inte behandlas. Undantag är gravida och inför urologisk kirurgi. Antibiotikabehandling av ABU förlänger inte överlevnaden, förhindrar inte uppkomst av exempelvis urosepsis, minskar inte graden av kroniska inkontinenssymtom och eliminerar inte heller benägenheten för ABU. Kort sagt så saknas det fördelar med att behandla ABU annat än för gravida och människor som ska genomgå urologisk kirurgi.

Nackdelarna är desto fler. Vi riskerar att behandla bort lågvirulenta bakterier som finns i blåsan så att mer virulenta bakterier kan ta plats och orsaka en symptomgivande **akut cystit**.

Antibiotikabehandlingen kan också orsaka **biverkningar, störd normalflora och resistent bakterier**. Sedan kan det också leda till att vi **missar den egentliga** (och kanske farligare) orsaken till patientens besvär om vi stirrar oss blinda på den positiva nitritstickan och inte gör en ordentlig bedömning av patienten.

6. Vad finns det för differentialdiagnoser?

- Infektion med systempåverkan kan ge förvirring, exempelvis febril UVI, pneumoni eller erysipelas
- Dehydrering
- Malnutrition
- Felmedicinering
- Värmeslag
- Miljöombytet; om man redan har en lättare kognitiv svikt kan den försämrats tillfälligt när man inte längre är i sin invanda miljö med de människor man brukar vistas med.
- En sämre period i måendet
- En massa olika tillstånd kan ge förvirring, man behöver göra en ordentlig bedömning och se vad man hittar.

7. Hur går man vidare?

Man behöver boka in Zeina på ett besök för att bedöma hennes hälsotillstånd och se om man kan hitta orsaken till hennes försämring. Om hon har kommit hem till dottern igen är det bra att veta om hon mår bättre eller om hon fortfarande mår sämre.

Referenser

Läkemedelsbehandling av urinvägsinfektioner i öppenvård - behandlingsrekommendation: Information från Läkemedelsverket 2017;(28)5:21-36.

[Behandlingsrekommendationer från läkemedelsverket](#)

Sundvall, Pär-Daniel, Rodhe Nils. Urinvägsinfektion hos äldre. Information från Läkemedelsverket 2017;(28)5:31-34

[Behandlingsrekommendationer från Läkemedelsverket - bakgrundsinformation](#)

Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård. Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket och Strama. "[Regnbågsbroschyren](#)"

Uppdaterat maj 2022